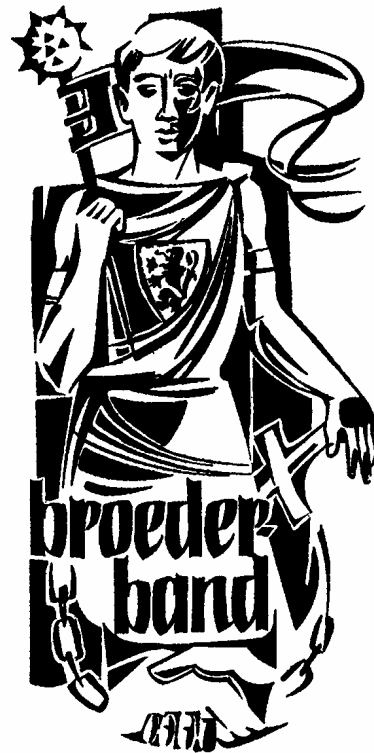

BORMSHUIS BROEDERBAND

VLAAMS-NATIONAAL TIJDSCHRIFT

voor BROEDERBANDERS en VRIENDEN VAN HET BORMSHUIS

Verschijnt 5 x per jaar (februari-april-juni-september-november)

Jrg. 42, nr. 5, november 2005
Afgiftekantoor: 2099 Antwerpen X

P 509423

Verantw. uitgever: Luk Dieudonné, Volkstraat 30, 2000 Antwerpen
Afzendadres: Bormshuis, zelfde adres

Bormshuis-Broederband
tijdschrift voor Broederbanders en Vrienden van het Bormshuis

REDACTIE EN ADMINISTRATIE !

Luk Dieudonné
Tel.: 03 216 15 25
(op weekdays na 19 u.)

BORMSHUIS:

Tel.: 03 238 33 99 (antwoordapparaat
buiten de openingsuren!)

Volkstraat 30, 2000 Antwerpen
Fax: 03 238 33 99
borms@vlaanderen.org

Hoofdredacteur: Luk Dieudonné
Werken mee aan dit nummer:
Wilfried Aers,
Bob Hulstaert,
Roeland Raes,
Lieve van Onckelen

Verzending: Francine en Werner
van Hoogten-Michielsen

Men ontvangt dit tijdschrift indien men lid is van de Vrienden van het Bormshuis, van Broederband Antwerpen of van Broederband Oost-Vlaanderen.

BORMSHUIS, Documentatie- en archiefcentrum voor de geschiedenis van de Vlaamse Beweging VZW 419-8045261-12
Volkstraat 30, 2000 Antwerpen 03 238 33 99
Openingsuren: dinsdag en vrijdag: **14 - 17 u.** en zaterdag: 10 - 16 u.
Groepsbezoeken met rondleiding op afspraak.

De richtprijs van de lidmaatschapsbijdrage 2006 van de **VRIENDEN VAN HET BORMSHUIS** bedraagt **12,50 €**. Buiten Vlaanderen: 15 €! Het steunend lidmaatschap voor personen en het lidmaatschap voor organisaties, firma's en instellingen bedraagt min. 25 €. **GELIEVE UITSLUITEND TE STORTEN OP DE REKENING VAN HET BORMSHUIS!** Steunende leden en organisaties van de Vrienden ontvangen gratis de brochure **Bormshuis: een kennismaking** alsook uitnodigingen voor de openingen van tentoonstellingen.

BROEDERBAND: de richtprijs van de lidmaatschapsbijdrage 2006 van Broederband bedraagt **12,50 €**. Buiten Vlaanderen: 15 €!

- **Broederband Antwerpen** 419-8055521-87
(+ ex-West-Vl., ex-Pajottenl. en ex-Leuven-Limburg)
Volkstraat 30, 2000 Antwerpen 03 216 15 25
- **Broederband Oost-Vlaanderen** 447-0086631-32
Elza Van der Donck, Kortrijksepoortstraat 265, 9000 Gent 09 225 84

48

Voor wie 12,50 € te veel is, die betaalt wat zij/hij kan of geeft discreet een seintje. Niemand mag als lezer verloren gaan omwille van financiële zorgen. Zij die het zich kunnen veroorloven, mogen dit uiteraard compenseren door wat meer over te maken. Dat is traditionele Broederband- én Bormshuis-solidariteit.

Oude nummers van (*Bormshuis-*)*Broederband* zijn beschikbaar.
Ondertekende artikels vallen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs.
Officiële standpunten worden als dusdanig vermeld.

ZATERDAG 4 FEBRUARI

ARCHIEFWERKDAG VOOR MEDEWERKERS EN GEÏNTERESSEERDEN in het Bormshuis van 10 tot 16 u.

BOEKENANTIQUARIAAT in het Bormshuis geopend van 13 tot 16 u.

ZATERDAG 4 MAART

BOEKENANTIQUARIAAT in het Bormshuis geopend van 13 tot 16 u.

ZATERDAG 4 EN ZONDAG 5 MAART 2006

TWEDEHANDSBOEKENBEURS in Basisschool De Tandem, Van Dijkstraat te Mortsel. (Org.: Davidsfonds Mortsel)

ZATERDAG 1 APRIL

ARCHIEFWERKDAG VOOR MEDEWERKERS EN GEÏNTERESSEERDEN in het Bormshuis van 10 tot 16 u.

BOEKENANTIQUARIAAT in het Bormshuis geopend van 13 tot 16 u.

ZONDAG 9 APRIL 2006

NATIONALE BORMSHERDENKING Merksem (herdenking executie 60 jaar geleden) (in samenwerking met andere Vlaams-nationale organisaties) Het programma bestaat uit:

10.15 u.(!) Korte groet aan graf A. Borms op kerkhof aan de Van Heybeeckstraat 11.00 u. Mis in de Sint-Franciscuskerk aan de Bredabaan 12.15 u. Herdenkingszitting (met voordracht, spreker, muziek en zang) in zaal Kring, J. de Boeckstraat, Merksem, 500 m. van kerk 13.30 u. Gratis broodjes aangeboden door de organisatoren

ZATERDAG 22 APRIL

30ste ZWIJGENDE VOETTOCHT VAN DE PEENE Vertrek op het dorpsplein aan de kerk van Noordpeene (Zuid-Vlaanderen) om 14.30 u. Informatie: 057 30 10 16 – <http://www.mdsk.net> (Org.: Comité van de Peene)

In de geest van de eenheidsgedachte (Godsvrede) die door de Fronters én door Dr. Borms werd uitgedragen, worden in deze agenda uitsluitend activiteiten aangekondigd waar alle Vlamingen welkom zijn.

Mogen we alle correspondenten en organisatoren vragen ons hun teksten, aankondigingen en (ontbrekende) gegevens steeds te bezorgen VOÛR DE AFSLUITDATUM VAN DE REDACTIE?

Nr.	VERSCHIJNINGSDATA	BORMSHUIS-BROEDERBAND	
	periode	publicatiedatum	afsluitdatum redactie
1/2006	februari 2006	15 februari 2006	15 januari 2006
2/2006	april	1 april	1 maart
3/2006	juni	30 juni	1 juni
4/2006	september	15 september	15 augustus
5/2006	november	30 november	1 november

A G E N D A

TOT EN MET ZATERDAG 10 DECEMBER 2005

TENTOONSTELLING *LEIDEN IN MOEILIJKE TIJDEN: DE KEUZE VAN DE CLERCQ EN ELIAS* in het Bormshuis .

VAN ZATERDAG 14 JANUARI (14 u.) TOT EN MET 25 MAART 2006

TENTOONSTELLING *VLIEGT DE BLAUWVOET STORM OP ZEE! RODENBACH EN DE VLAAMS-NATIONALE JEUGD- EN STUDENTENBEWEGING* in het Bormshuis.

ZATERDAG 3 DECEMBER

ARCHIEFWERKDAG VOOR MEDEWERKERS EN GEÏNTERESSEERDEN in het Bormshuis van 10 tot 16 u.

BOEKENANTIQUARIAAT in het Bormshuis geopend van 13 tot 16 u.

DONDERDAG 8 DECEMBER

VOORDRACHT *DE REPRESSIE (1944-1950)* door Guy Van Gorp in hotel De Basiliek, Trooststraat (bij Gemeenteplein), Edegem. Informatie: 03 230 24 62. (Org.: Vlaams Nationale Debatclub)

ZATERDAG 10 DECEMBER

AMNESTIEFAKKELTOCHT Vertrek aan het standbeeld van Albrecht Rodenbach, De Koninkplein te Roeselare om 20 uur. (Vertrek met autobus aan Berchem-kerk om 18 u.) Informatie: 0475 29 57 65 – <http://www.voorpost.org>. (Org.: Voorpost)

ZATERDAG 24 DECEMBER

Bormshuis gesloten

ZATERDAG 31 DECEMBER

Bormshuis gesloten

ZATERDAG 7 JANUARI 2006

BOEKENANTIQUARIAAT in het Bormshuis geopend van 13 tot 16 u.

ZATERDAG 14 JANUARI

OPENING TENTOONSTELLING *VLIEGT DE BLAUWVOET STORM OP ZEE! RODENBACH EN DE VLAAMS-NATIONALE JEUGD- EN STUDENTENBEWEGING* in het Bormshuis om 14 u. met gastspreker **Rik Nauwelaerts**, oud-ADJV'er en ondervoorzitter Davidsfonds Mortsel. Alle lezers zijn van harte welkom.

ZATERDAG 28 JANUARI

Jaarvergadering van de Vrienden van het Bormshuis in het museum van het Bormshuis om 14 u. Gastspreker: voormalig senator **Bob Maes**, oprichter van de Vlaamse Militanten Organisatie in 1950, die spreekt over *'De Vlaamse militanten in de jaren vijftig'*. Alle leden van de Vrienden van het Bormshuis zijn hierbij van harte uitgenodigd én welkom.

DOCTOR AUGUST BORMS BLIJFT ACTUEEL OF HOE "ZIJ" ER MEE OMGAAN

Beste Broederbanders en Bormshuisvrienden,

Vrienden zonden mij een artikel dat een boekbespreking moest zijn over een nieuwe biografie van dr. Borms. Het verscheen in *Knack* en kondigde het verschijnen aan van het boek *"August Borms. Zijn leven, zijn oorlogen, zijn dood. De biografie"*.

"De messias, de Vlaamse Christus die twee miljoen belgische franken aan zichzelf toekent wordt hij genoemd. Ik raadde mijn vrienden aan niet naar de boekhandel te gaan om dit boek meteen te kopen. Uit het artikel bleek dat deze biografie er een was om niet alleen de figuur van Borms door het slijk te halen maar de bozen van Het Belang werden er nog maar eens bijgehaald: *"de aanhang van Borms is klein en situeert zich vooral in de harde kern in en rond het Vlaams Belang"*. Dit artikel verscheen twee weken voor het boek in de handel te verkrijgen was...

Auteur Christine van Everbroeck is een Franstalige historica die werkt in het Koninklijk Legermuseum te Brussel. Sophie de Schaepdrijver zette haar aan dit boek te schrijven nadat ze in haar onderzoek, dat ze deed voor een proefschrift dat ze in 1998 aan de ULB te Brussel verdedigde, en waarin ze de publieke opinie tijdens het interbellum ten aanzien van de veroordeling en de rehabilitatie van het activisme bestudeerde steeds stootte op de naam Borms waardoor ze geprikkeld werd de figuur nader te bestuderen. Dat Luc Vandeweyer (historicus verbonden aan het Legermuseum) Everboecks manuscript nagelezen heeft en er voor haar waardevolle informatie aan toegevoegd heeft is geen garantie voor de degelijkheid van het boek. Wij bleven op onze hoede.

Wat de bespreking in *Knack* betreft; kan ik na het lezen van het boek, zeggen dat de zogenaamde recensent het boek niet gelezen heeft. Christine Van Everbroeck heeft in ieder geval ernstig werk geleverd, veel bronnen geraadpleegd al is ze niet ontsnapt aan de visie die gekleurd wordt door haar eigen vooroordelen, al dan niet gestimuleerd door haar mentors.

De opmaak van het boek heeft iets storends, hoewel ik denk dat veeleer de uitgever hiervoor verantwoordelijk tekent om zo de vooroordelen te accentueren. Elk hoofdstuk wordt voorafgegaan door een volledige zwarte bladzijde waar de titel in gotische letters wit is uitgespaard zoals:

"De lustige philoloog van Windsor"

"De ongekroonde koning van Vlaanderen"

"Laat ons de Vlamingen een daad tonen"

"Ik heb mijn plicht vervuld"

"De afwezige vader"

"Wij hebben ons vergist hij is geen leider"

"De vijand van mijn vijand is mijn bondgenoot"

"Leve Vlaanderen. vuurt!"

"Heilige Borms, bid voor ons", enz., in totaal vijftien maal.

De inleiding, het besluit, de noten, de bronnen en het register beginnen telkens met een zwarte bladzijde.
Het boek bevat eveneens vijftien foto's.

Op bladzijde 95 laat de auteur tijdens een meeting onder leiding van dr. Borms met de deserteurs Van Sante en Haesaert ene Leo van Cleemput als politiek deserteur optreden terwijl ik die naam nergens bij de deserteurs tegenkom. Jos Vinks maakt in zijn boek wel melding van een van Cleemput die met Borms op een activistische meeting is opgetreden te Grimbergen en die wegens activisme tot levenslange dwangarbeid was veroordeeld

Op bladzijde 331 schrijft zij dat er een paar verhalen de ronde doen waar men Borms probeert voor te stellen als de redder van een paar joden, maar daarvoor zijn geen concrete bewijzen teruggevonden. *"Borms wil Vlaanderen het geluk met harde hand opdringen en is bereid om alles te aanvaarden van een regime dat Vlaanderen zijn rechten wil geven."* Wil ze daar mee zeggen dat Borms ook het antisemitisme van Duitsland aankleefde?. Ze gaat dan wel voorbij aan de verklaring van Louis Davids in het *Belgisch Israëliisch Weekblad* in de jaren 1970 dat Borms geen antisemiet was.

Borms had joodse vrienden en na zijn vrijlating ging hij het graf bezoeken van dr. Marten Rudelsheim (zie verder in dit tijdschrift), joods activist die in de Antwerpse gevangenis van de Begijnenstraat in 1920 overleden was.

Wij krijgen ook geen melding dat Borms nog secretaris was geweest van prof. Gunzburg en dat deze eveneens verklaarde dat van antisemitisme bij Borms geen sprake was. Zie daarvoor het boek *Onze joodse burens* van Sylvain Brachfeld – Door de activistenjacht geschorste leraars werden in de vele joodse scholen aangeworven en maakten er degelijke scholen van.

Er wordt ook voorbijgegaan aan het feit dat Borms herhaaldelijk zijn *"onverfranst, onverduist"* spijts alles bleef belijden.

Op 25 september 1945 werd VOS-secretaris Karel de Feyter (en niet de Keyter zoals verkeerdelijk in het boek vermeld) gefusilleerd, zelf het bevel gevend *"Leve Vlaanderen. Vuurt"*. Tijdens zijn proces voor de krijgsraad sprak Borms zijn bewondering uit voor Karel de Feyter. Ook een celgenoot noteerde dat in zijn memoires. Daaruit concluderen dat dit de laatste woorden van Borms waren, is in tegenspraak met de beschrijving van de laatste tocht door een ooggetuige waarin deze noteerde dat Borms nadat hij zijn bril en hoed had afgegeven, zeer kalm en met rustige bewegingen, zijn twee stokken in de linkerhand nam, er op steunde,

LIDGELD 2006

De leden van de **Vrienden van het Bormshuis** en de leden van **Broederband Antwerpen** die hun lidgeld voor 2006 nog NIET hernieuwd hebben, treffen in dit nummer een overschrijvingsformulier aan. Mogen wij hen hierbij uitnodigen hun lidmaatschapsbijdrage voor 2006 over te maken? Dank bij voorbaat.

De leden van **Broederband Oost-Vlaanderen** die hun lidgeld nog niet betaalden, kunnen hun lidmaatschapsbijdrage overmaken op de rekening van hun afdeling (zie pag. 2).

RESTAURANT 'T PALINGHUIS a/d SCHELDE
Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde 052 42 32 46
DE FAMILIEZAAK MET TRADITIE. Jan Pauwels-De Brauwer
Wekelijkse rustdag: vrijdag tot zaterdag 18 uur.

VICKY SHOES – Meersman
Scheldestraat 65, 9140 Temse 03 771 11 71
MEPHISTO-SPECIALIST

VLAAMS NEUTRAAL ZIEKENFONDS
Ijzerlaan 16, 9000 Gent 0800 179 75

VLAAMS - BRABANT

VLAAMS NEUTRAAL ZIEKENFONDS
Duisburgsesteenweg 149, 3090 Overijse 0800 179 75
Met o.a. kantoren te Kortenberg, Sint-Genesius-Rode, Tienen en Vilvoorde.

WEST - VLAANDEREN

BRUGSE BOEKHANDEL K. DE MEESTER
Dyver 2, 8000 Brugge 050 33 29 52
Levert alle boeken.

TAVERNE CRAYENEST
De Smet de Nayerlaan 13, 8370 Blankenberge
Het enige restaurant aan de kust dat uitkomt voor zijn rechts flamingantisme.

VLAAMS NEUTRAAL ZIEKENFONDS
Graaf Gwijde van Namenstraat 7 te 8500 Kortrijk 0800 179 75
Met o.a. kantoren te Brugge, Ieper, Izegem, Menen en Roeselare.

't Pallieterke

Te koop bij uw dagbladhandelaar of via abonnement
Alle info: 03/232 14 17 of redactie@pallieterke.info

**HIER KAN UW
COMMERCIELE ADVERTENTIE STAAN !
INTERESSE ?**

**NEEM DAN CONTACT OP MET GABY ROSCI:
03 239 73 44**

AANBEVOLEN

Het jaarlijks tarief voor opname in deze rubriek bedraagt 3 euro per regel en per inlassing. Men moet echter instemmen met opeenvolgende inlassingen tot het einde van het jaar. Geïnteresseerden kunnen terecht bij:

Gaby Rosci, p/a Volkstraat 30, 2000 Antwerpen. (privé: 03 239 73 44)

ANTWERPEN

BANDAGIST ABC – APOTHEEK ANTVERPIA

Steunkousen – breukbanden – rug-buikgordels – orthopedische sandalen – sportverbanden – incontinentie – en thuisverzorging
Boechoutsesteenweg 15, 2540 Hove 03 455 94 61
Statielei 18, 2640 Mortsel 03 449 96 61
Nationalestraat 150, 2000 Antwerpen 03 237 45 25
Fruithoflaan 10, 2600 Berchem 03 230 61 86
St.-Goriksplein 4, 2650 Edegem 03 457 27 24
H. Consciencestraat 54, 2800 Mechelen 015 43 26 46
Lambrechtshoekenlaan 266, 2170 Merksem 03 645 29 33

FOCUS VERZEKERINGEN NV

Lamorinièrestraat 120, 2018 Antwerpen 03 230 30 70
Alle verzekeringen met de voornaamste maatschappijen.
Aan de meest voordelige premies en met de beste voorwaarden.

VLAAMS NEUTRAAL ZIEKENFONDS

Hoogstratenplein 1, 2800 Mechelen 0800 179 75
Met o.a. kantoren te Antwerpen, Heist-op-den-Berg, Kapellen, Mol, Turnhout, Willebroek en Wommelgem.

LIMBURG

VLAAMS NEUTRAAL ZIEKENFONDS

Burg. Bollenstraat 1/4, 3500 Hasselt 0800 179 75

OOST-VLAANDEREN

FLANDRIA VZW

Holstraat 21, 9000 Gent
Uit sympathie

en de rechterhand ophief en krachtig riep: “In houwe trouwe, U Vlaanderen totter-dood!” Nadat hij in de touwen hing nog een laatste inspanning deed en stónd en voor het saldo nog riep: “Dietsland Houzee”. Dit getuigenis werd vermeld in *Borms, een leven van liefde en trouw*, Boekengilde Brederode, 1951.

Het getuigenis van een rijkswachter die bij de executie aanwezig was komt overeen met boven aangehaalde versie. Zie het Bormsboek van Jos Vinks – en niet Vink zoals verkeerdelijk vermeld.

Noteren we dat Dietsland niet in het plaatje van de bezetter paste en het propageren ervan verboden was. *Dietsland Houzee* werd in het laatste nummer van *Volk en Staat* op 3 september 1944 door de toenmalige hoofdredactrice Jeanne de Bruyn in grote vette letters over gans de breedte van de krant afgedrukt, als teken van háár bevrijding. Vóór zijn dood heeft Borms met die woorden ook zijn Groot Nederlander-zijn willen bevestigen.

Een biografie is geen hagiografie. Het boek heeft de verdienste veel feitenmateriaal te bevatten. Bij het lezen ervan zal men soms de wenkbrauwen fronsen. Ook wij weten dat de volmaaktheid niet van deze wereld is. Waarom zou dr. August Borms ontsnappen aan wat minder goede kantjes die de mens eigen zijn. Moeten wij hem daarom anders gaan bekijken?

Hij is voor vele mensen het grote voorbeeld geweest. Zijn offer en lijden voor zijn ideaal heeft vele eenvoudige mensen tot Vlaanderen geleid.

Hij was vooral ook een oprecht Groot-Nederlander. In het rampjaar dat in 1930 werd herdacht stond hij aan het graf van generaal Chassé, de laatste verdediger van Antwerpen in 1830, en aan het graf van marineofficier Jan Carel van Speyk, die liever dan zijn kanonneerboot in de handen van de Belgische muiters te geven en de Nederlandse vlag te strijken, het met man en muis in de lucht liet vliegen op de Schelde ter hoogte van Oosterweel. Borms had vele contacten in Noord-Nederland en nam actief deel aan de werking van de Dietsche Bond.

Omwille van Heel-Nederland was hij voor een onafhankelijk Vlaanderen en mogen we hem zeker de vader van de Vlaamse onafhankelijkheidsgedachte noemen. Ook al tracht men zijn rol te minimaliseren.

Voor de jeugd is Borms een voorbeeld geweest. In colleges gingen schriftjes rond om hem voor te stellen omwille van zijn offer en trouw. Ook toen het AKVS op de colleges reeds verboden was. Die schriftjes zullen in een volgende tentoonstelling te zien zijn in het Bormshuis. In het boek verneemt men er niets over.

Toen niemand “de oude door de pest geslagen krukkenvent” (uit het Bormsgedicht van Willem Elsschot) wilde kennen, was het ook de jeugd die hem het eerst zou huldigen en herdenken. De vendeljongens van Sint-Arnout op het Borgerhoutse Xaveriuscollege. Het Algemeen Diets jeugdverbond die het geld voor zijn grafsteen bijeenbedelde.

Willem Elsschot zag in hem de man “die Neerlands vaan manmoedig had ge-diend”. En schreef een prachtig gedicht dat veel stof deed opwaaien en waar nog veel om te doen is, maar daar komen we in een volgend nummer op terug.

Bob Hulstaert
Voorzitter Bormshuis

MARTEN RUDELSHEIM NEDERLANDER VAN GEBOORTE, JOOD VAN ORIGINE, VLAMING DOOR KEUZE

Te Amsterdam in 1873 geboren uit een joodse vader en een Nederlandse moeder, vestigde Marten Rudelsheim zich in 1885 met zijn familie te Antwerpen, waar zijn ouders in de betere wijk rond het stadspark een winkel begonnen. De lagere school zal de toen 12-jarige afmaken in de stedelijke jongensschool in de Albertstraat 14 om vervolgens naar het Koninklijk Atheneum van Antwerpen over te stappen.

Rudelsheim is van joodse huize, want bij de aangifte van de geboorte verklaarden de comparanten "*wegens hun Sabbath niet te mogen schrijven*", niettegenstaande vader Rudelsheim een niet-joodse vrouw trouwde en niet tot de gesloten gemeenschap behoorde. Dat Antwerpen een treffelijk oord was voor Joden die niet al te orthodox wensten te leven, moet voor de ouders van Marten een reden geweest zijn er zich te vestigen.

Aan het koninklijke atheneum, waar in die tijd heel wat gist, zowel op ideologisch als Vlaams-nationalistisch gebied, ontpopt hij zich tot een schitterende leerling. Zijn eerste conflictdaad is zich op 16-jarige leeftijd uitspreken tegen het behoud van de Franstalige afdeling in het atheneum en te pleiten voor de vermeerdering van het nog zo geringe aantal lesuren Nederlands. Hij deed dat in het studententijdschriftje *Onze Taal*, dat verscheen van mei 1888 tot april 1889.

Als knaap staat hij in de studentenbeweging in de voorste gelederen. Wordt als voorzitter aanvaardt. Onderhoudt contacten met de Vlaamse studentenbonden te Brugge, Gent en andere steden. Op de studentenlanddag te Brugge in 1891 bepleit hij de vervlaamsing van de Gentse universiteit. Hij leert daar Lodewijk de Raet kennen. Het jaar daarop, op 1 mei 1892, zal hij weer te Brugge tegen Maurits Sabbe, Julius Péé en Pieter L. Tack in, kordaat een lans breken voor de bestuurlijke scheiding. Deze radicalisering slaat in. Zijn greep op sommigen is zo tastbaar dat van 'Martinisten' wordt gesproken die een strakke Vlaamse houding verkiezen en elke partijdiscipline verwerpen. Hij stichtte met zijn 'Martinisten' het strijdschrift *De Klauwaert* en stelde het open voor alle studenten.

Door zijn vele activiteiten werd hij opgemerkt. Samen met Pol de Mont, de dichter en leraar aan het Koninklijk Atheneum, werd hij voorgedragen voor de Grievencommissie(*), die werd ingesteld in verband met de onderwijswet van 1883.

Van 1893 tot 1897 studeerde hij aan de Gentse universiteit alwaar hij met onderscheiding de doctorstitel in de Germaanse filologie behaalde. Tijdens de vier jaren van zijn verblijf te Gent was hij steeds op het actieve studentenplan terug te vinden. Te Gent vervulde hij zich als Vlaming om met des te meer kracht zijn Groot-Nederlandse gedachte uit te dragen als voorzitter van de Gentse studentenvereniging 't Zal op het studentencongres te Utrecht.

In 1898 liet hij zich naturaliseren en kwam hij definitief naar de stad waarmee hij nooit het contact had verbroken.

Winter (Keerbergen); Dirk Deboeck (Meise); Pascal Declercq (Lauwe (Menen); Willem Dekeyser (Brecht); Jef Depla (Roeselare); Karel Despriet (Hulste); Luk Dieudonné (Antwerpen); Martin Dieudonné (Deurne); Urbain Dubois (Merksem); Mia Dujardin (Berchem); Greta Eggermont (Oostende); Leopold Feytens (Merchtem); Herman Fonteyn (Evere); Theo Foqué (Kontich); Fam. Fyens-de Lobel (Antwerpen); Rik Galland (Wilrijk); Urbain Gouweloose (Berchem); J. Groven (Ekeren); Reinhilde Hermans (Aarschot); Jos Heylen (Herenthout); Simonne Janssens (Merksem); Eugene Jonné (Hoeilaart); P. Joosten (Beerse); Jeanne Lambrechts (Antwerpen); Camille Lanootte (Antwerpen); Bob Maes (Zaventem); Rosa Meersseman (Lendeledede); Jan Muyltermans (Grimbergen); Willy Peelman (Hamme); Jozef Peeters (Dessel); Simonne Podevyn (Vlimmeren); Siegfried Ponette (Beert); Magda Reynaerts (Antwerpen); Fernand Roose (Brugge); Gaby Rosci (Berchem); Gaston Rousseau (Kapellen); Guido Rousseu (Antwerpen); Herman Seghers (Bornem); Ward Steffens (Mechelen); Renaat van Beeck (Berchem); Karel van Canegem-Ardijns (Geel); Ewout van de Putte (Haaltert); Jan van de Putte (Asse); Emiel van den Broeck (Brussel); Jos van den Bulck-Mees (Antwerpen); Guido van der Meersch (Roesbrugge); Dirk van Dijck (Rijkevorsel); Hugo van Dingenen (Borgerhout); Maria van Duytekomp (Antwerpen); Eric-Werner van Dyck (Oostham); Jozef van Genechten (Hove); Johannes van Giels (Antwerpen); Wilfried van Gucht (Gent); Karel van Haerenborgh (Halle); André van Hecke (Dworp); Frank van Hoof (Kortenberg); Fam. van Hoogten-Michielsen (Berchem); Jan van Melle (Halle); Lieve van Onckelen (Antwerpen); Peter van Windekens (Pellenberg); Johann Vancoppenolle (Sint-Truiden); Renaat Vanheusden (Hasselt); Fam. Vansina-Debeuckelaere (Kalmthout); Johan Vanslambrouck (Massenhoven); Henri Vanstaen (Hoogstraten); Gina Verhoosel (Deurne); Lutgardis Vermeire-de Kee (Pittem); Jos Verschooren (Brasschaat); Victor Verschuieren (Sint-Michiels-Brugge); Mr. Herman Wagemans (Antwerpen); Dr. Jan Wannyn (Nevele); Vik Wegge (Deurne); Marie-Louise Willems (Balen); Cornil Withofs (Deurne); Dr. Peter Wollaert (Bonheiden).

Organisaties en firma's:

Bertennest vzw (Roesbrugge); Broederband Gent; SMF Antwerpen; SMF Erepark Stekene; SMF Kempen/Limburg; SMF Waasland-Dendermonde; Uitgeverij 't Pallieterke; Vlaams Belang Kapellen; Vlaams Belang Merksem; Vlaams Belang Schoten; Vlaams Nationaal Jeugdverbond; Vlaamse Verzamelaarskring (Nijlen); Volksheil vzw (Borsbeek); Vriendenkring Sneyssens; Vriendenkring Vlaamse Flak; VVB afdeling Antwerpen; VVB provincie Antwerpen; VVVG Deurne; VVVG Sint-Truiden; VVVG Hasselt.

WACHTPOST

tijdschrift van de Vriendenkring Vlaamse Flak

Inlichtingen: p/a Dries Timmermans,
Turnhoutsebaan 190/3A bus 2, 2140 Borgerhout

(ruiladvertentie)

MATERIAALSCHENKINGEN AAN HET BORMSHUIS

Naast de recensie-exemplaren van publicaties en de tijdschriften die als ruilabonnement bij de redactie van *Bormshuis-Broederband* toekwamen, ontving het Bormshuis materiaalschenken van:

Mevrouw Begga Andries uit Berchem (BK); Herman Appels uit Kapellen (BK/NE); Erven Edmond Borms uit Zwijndrecht (AR/AV/BK/PK); mevrouw Marieke Debaker-Cornelissen uit Schilde (TS); Filip Dewinter uit Ekeren (AR/AV/TS); Luk Dieudonné uit Antwerpen (AV/AR/BK/PK/TS); Gerard Everaert uit Antwerpen (AR/AV/BK/PK); Bob Hulstaert uit Merksem (AR/BK); vzw IJzerwake uit Antwerpen (AR); Luc Neyrinck uit Dilbeek (AR); mevrouw Wiske Saeys uit Merksem (AV); Hendrik en Magda Swinnen-Bruggeman uit Gent (AR/TS); Renaat van Beeck uit Berchem (AR/AV); Johan van Brusselen uit Antwerpen (AR/AV); Johann Vancoppenolle uit Sint-Truiden (AR/AV/TS); Werner Vandenbergh uit Kortrijk (AV/BK/NE/TS); Emiel Van den Broeck uit Brussel (AV); Jozef van den Bosch uit Dilbeek (AR); Karel van Haerenborgh uit Zoersel (AR/PK/TS); mevrouw Lieve van Onckelen uit Antwerpen (AR/AV/TS); Willy van Puyvelde uit Boechout (AR); Hans Verreyt uit Boom (AR/AV/); V. Verschuere uit Brugge (BK); Paul Vigoureux uit Wijnegem (AV/BK/TS); naast enkele giften van schenkers die anoniem wensen te blijven. Wij danken alle materiaalschenkers.

AR = archiefstukken (handschriften, brieven, pamfletten, uitnodigingen, program-mabrochures,...)

AV = audiovisuele documentatie (foto, film, video, geluidsdragers, affiches, kentekens, kunst en artisanale voorwerpen,...)

BK = boeken en brochures

BM = burotica

NE = necrologia (overlijdensberichten, gedachtenisprentjes)

PK = persknipsels

TS = tijdschriften

STEUNENDE LEDEN VRIENDEN VAN HET BORMSHUIS 2005

Personen:

Jan Andries (Destelbergen); R. Annemans-de Bruyn (Ekeren); Lode Apers (Herentals); Herman Appels (Kapellen-Bos); Robert Baeyens (Erpe-Mere); Paul Behey (Maria-Aalter); Leopold Bergen (Tessengerlo); Mirella Bertolini (Antwerpen); Karel Boeckx (Hoogstraten); Erik Bombay (Lokeren); Rita Borremans (Geraardsbergen); Rosa Bostoen (Roeselare); Adolf Brans (Bonheiden); Bertha Brans (Ganshoren); Wilfried Buysens (Wilrijk); Agnes Caers (Elsene); Rita Ceulemans (Aartselaar); Walter Cleppe (Heule); Yvan Coel (Overijse); Jozef Coenen (Deurne); Maurice Collart (Spanje); Paul Conruyt (Erembodegem); Dirk Danneels (Moerbeke); Noëlle de Boeck-van Luyten (Keerbergen); Renaat de Cuyper (Ranst); Julien de Greef (Sterrebeek); Florentine de Keersmaeker (Asse); Jozef de Lobel (Deurne); Adolf de Mey (Brugge); Z.E.P. Renaat de Muyl (Leuven); Edward de Nil (Gentbrugge); Fam. de Petter-Waternaux (Kruibeke); Dries de Schepper (Evergem); E.H. Dree de Vries (Vilvoorde); Jan de Wilde (Gent); Walter de

Zijn interesse ging eveneens naar het muzikale leven in de stad. Het was de tijd van Benoit en diens gevecht voor het lyrische toneel. Hij zette zich in voor componist en dirigent Edward Keurvelds en werkte mee aan de optochten van het Landjuweel. Hij figureerde op het toneel bij gastvoorstellingen, trad op als regisseur bij optochten en was hoofdredacteur van *De Violier*.

Marten Rudelsheim was tevens nauw verbonden met de ontplooiing van de Antwerpse tak van het Algemeen Nederland Verbond en gaf verscheidene voordrachten o.a. een lezing over de dichter René de Clercq. Hij ijverde ook voor een Vlaamse mijnbouwschool in Limburg om daar de verfransing tegen te gaan. Naar de mening van de journalist (want dat was hij ook) werd uitgekeken.

Op 1 november 1900 trad Rudelsheim in dienst van de stad Antwerpen als klerk tweede klasse (met doctorstitel). In de stadsbibliotheek werd hij de jongste assistent van Frans Gittens, de bibliothecaris. De vader van het Aldiets, dr. Constant J. Hansen was de grote baas in de bibliotheek. Hij spelde zijn medewerkers de les: *"In uw loopbaan zult ge nooit vergeten als Vlaming uw plicht te doen."* Bij Marten Rudelsheim zal dat niet nodig geweest zijn.

Bij het einde van de Eerste Wereldoorlog bleef er in de Antwerpse bibliotheek slechts één medewerker over, alle anderen waaronder Rudelsheim, Eugene de Bock, Emanuel de Bom en anderen werden slachtoffer van de activistenjacht. Marten Rudelsheim bleef niet stilzitten. Hij was in de bibliotheek niet geparkeerd. De tweede klerk zou er in de bibliotheek heel wat losweken. Hij was medeoprichter van een bibliothecarissenvereniging, en publiceerde over de organisatie van openbare bibliotheken.

Op het eerste Nederlandsch Studentencongres te Antwerpen in januari 1910 trad hij op als spreker en haalde er uit naar de bewoners van boven de Moerdijk wegens hun verfransingswoede. Waarom steunde Nederland Vlaanderen niet in zijn strijd zoals Frankrijk dat wel deed voor de oprichting van een 'Ecole française'? Hij was een gloedvolle verdediger van Groot-Nederland.

De Groot-Nederlandse flamingant van joodse afkomst was voorstander van de beschaafde ommegangstaal nog vóór er een vereniging ter bevordering ervan bestond. Ook dat maakte deel uit van zijn *"Dagwerk voor Vlaanderen"*.

DE EERSTE WERELDOORLOG

Onmiddellijk na de bezetting van Antwerpen door de Duitse troepen in oktober 1914 werd dr. M. Rudelsheim belast met de leiding van een 'vertalingsbureau', geïnstalleerd op de eerste verdieping van het stadhuis in de huidige collegezaal, *"toegevoegd de heren Paul Verbruggen, Fritz Hendrickx en Oscar de Smedt"*. Ary Delen, Herman Vos en Paul van Ostaijen waren er vrijwilligers. Passieven en activisten kruisten daar weldra de degenen. De onstuimige Ary Delen zou er ooit op de vuist hebben willen gaan mat de kalme Rudelsheim.

"Wat met de Belgische wet in de hand verdedigbaar was, mocht en moest de bezetter tot uitvoering brengen". Voor hem was de vernederlandsing van de Gentse

Universiteit een bijzondere wet van node, enkel een besluit. Ook een adviserende 'Raad van Vlaanderen' kon volgens hem. Consequent met zichzelf bood hij echter, samen met Antoon Jacob en Herman Vos, zijn ontslag aan als raadslid van de 'Raad van Vlaanderen' toen de "zelfstandigheid van Vlaanderen" door dr. Borms en zijn medestanders werd uitgeroepen.

Op 30 juni 1918 richtte hij zich via *De Goedendag* een laatste maal tot de studenten en over de Guldensporenviering schreef hij het volgende: "En de viering van den 11n juli beschouwe men niet als een achteruitblikken naar het verleden onder meer, terwijl men ter plaatse blijft staan, maar als een spoorslag die het verleden ons in de lenden drukt om vooruit te rennen naar het doel, dat wij reeds lang hadden moeten bereiken, indien de geschiedkundige omstandigheden niet alleen, maar ook de psyche van ons volk vooral ons niet daarvan hadden teruggehouden."

NIET ONTSNAPT AAN DE AKTIVISTENJACHT

Samen met Antoon Jacob en Herman Vos verscheen hij in een collectief rechtsgeeding voor het assisenhof met als voorzitter een onvoldoend Nederlands kennende graaf de Lichtervelde. Op 3 april 1920 werd hij tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld. De gematigde activist, die steeds binnen de wettelijkheid bleef, werd hier om zijn consequent Vlaming-zijn vervolgd en in de gevangenis van de Begijnenstraat gestopt.

Op 16 december 1918 werd Rudelsheim ontslag als onderbibliothecaris uit stadsdienst betekend wegens "wangedrag".

Op 10 september 1920 overleed hij in de gevangenis aan uitputting door een onvoldoend verzorgde ziekte. Een verdienstelijke jood was voor zijn Vlaamse overtuiging de dood ingegaan.

Op de laatste bladzijde van zijn dagboek, wellicht geschreven de dag van zijn bezwijming in cel 46 van de gevangenis in de Begijnenstraat, schreef hij "de echte 'mensen' zoek ze, zoals 2.000 jaar geleden, onder de eenvoudigen, in de achterbuurten".

Denkend aan zijn vriend, de jood dr. Marten Rudelsheim, kwam dr. August Borms bij de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog tussenbeide om joodse medeburgers van een verbanning naar Duitse kampen te redden.

Bob Hulstaert

(*) Grievencommissie, niet te verwarren met een eerder ingestelde Grievencommissie, gesticht bij Koninklijk Besluit van 27 juni 1856 "teneinde maatregelen op te zoeken en aan het Staatsbestuur aan te wijzen, bekwaam om de ontwikkeling der Nederduitsche letterkunde te verzekeren en om het gebruik der Nederduitsche taal te regelen in hare betrekkingen met verschillende gedeelten van het openbaar bestuur".

res, tijdschriften, drukwerken, pamfletten, inkomkaarten, affiches, foto's, films, muziekplaten, geluids- en muziekcassettes, CD's, briefwisseling, gedateerde persknipsels, doodsprentjes, -berichten en -brieven,... (ruilen met tijdschriften of boeken uit ons antiquariaat is mogelijk!) Fotokopieën van foto's hebben geen enkele waarde vanwege het kwaliteitsverlies!

- Archieven van ontbonden verenigingen en tijdschriften, en van overleden personen worden door het Bormshuis bewaard.

Gelieve contact op te nemen met Luk Dieudonné: 03 216 15 25 (na 19 u.) – borms@vlaanderen.org.

BOEKENANTIQUARIAAT

Het Bormshuis beschikt op de derde achterverdieping over een bescheiden boekenantiquariaat. Dit is geopend de eerste zaterdag van elke maand (behalve op of vóór een feestdag), telkens van 13 tot 16 uur. De volgende maanden is dat: 3 december 2005, 7 januari, 4 februari en 4 maart 2006.

Er worden duizenden boeken te koop aangeboden: dubbels over de Vlaamse Beweging of over onderwerpen die niet thuishoren in onze bibliotheek: algemene geschiedenis en politiek, nationalisme buiten de Nederlanden, Eerste en Tweede Wereldoorlog buiten Vlaanderen, Derde Rijk, nationaal-socialisme, socialisme, communisme, kunst, religie, toerisme tot zelfs kookboeken...

Ook massa's tijdschriften: o.a. *AKVS-Schriften*, *Berkenkruis*, *De Taktivist*, *Der Freiwillige*, *Dietsland-Europa*, *Doorbraak*, *Revolte*, *TEKOS*, *Vlaanderen*, *Zuid-Afrika Magazine*, *De Schakel*,...

Er zijn geen verkoopljsten beschikbaar en er is geen verkoop per post!

Boodschap is: wie eerst komt, eerst maalt.

Luk Dieudonné

TE KOOP

- **Trouw tot ter dood. Borms 1878-1978. Een huldeboek**, samengesteld door Andries Bogaert en Wim van Onckelen; met bijdragen van o.m. Edmond en Anita Borms, Clem de Ridder, Edgar Delvo, Mevr. L. Dosfel, Geert Grub, Jet Jorssen, Pol le Roy, Rob. van Roosbroeck en anderen, 1978, 172 pp., 6 €. Bestelcode TTD.

- **Getuigen voor Borms**, met bijdragen van Herman Wagemans, Wies Moens, Edmond Borms, Ward Hermans, Maurits Bilcke en Wim van Onckelen, 1987, 40 pp., 4 €. Bestelcode GVB.

- **Het wonder 1928**, Wim van Onckelen, 1989, 64 pp., 5 €. Bestelcode HW28.

- **Het Bormshuis: een kennismaking**, samengesteld door Luk Dieudonné en Lieve van Onckelen, 2003, 53 pp., 5 €. Bestelcode BKM.

- **Borms: een leven voor Vlaanderen**, toneeltekst van Oswald kielmoes, 1996. 2° druk, 56 pp., 8 €. Bestelcode BLV.

Te bestellen door voorafbetaling van de verschuldigde som op rekening 419-8045261-12 van Bormshuis vzw, 2000 Antwerpen met vermelding van de gewenste bestelcode(s).

Wie eventueel nog materiaal voor deze tentoonstelling ter beschikking wil stellen kan ons nog steeds contacteren (borms@vlaanderen.org – Lieve van Onckelen 03 238 27 49 (privé) en dit **tot 20 december 2005**.

De tentoonstelling loopt van 14 januari tot 25 maart 2006.

JAARVERGADERING 2006

De **jaarvergadering van de Vrienden van het Bormshuis** vindt in 2006 plaats op **zaterdag 28 januari 2006 om 14 u.** in het museum van het Bormshuis. Wij bieden er een overzicht van de werking van het Bormshuis in het voorbije jaar en van de plannen voor het nieuwe jaar van onze vereniging. Zoals dat ondertussen gebruikelijk is laten we daarna een gastspreker aan het woord. Dit jaar vonden we voormalig senator **Bob Maes** bereid. Hij was onder meer oprichter van de Vlaamse Militanten Organisatie in 1950 en spreekt dan ook over *'De Vlaamse militanten in de jaren vijftig'*. Het belooft alvast een boeiend verhaal te worden. Alle leden van de Vrienden van het Bormshuis zijn hierbij van harte uitgenodigd én welkom.

Lieve van Onckelen
secretaresse

HET BORMSHUIS (WELDRA) OP HET INTERNET

Het Bormshuis gaat meer gebruik maken van de internetmogelijkheden. Zo wordt de komende maanden gewerkt aan een eigen webstek, waarop naast informatie over dr. August Borms en het Bormshuis, ook plaats zal ingeruimd worden voor artikelen uit dit tijdschrift en voor bepaalde aspecten betreffende geschiedschrijving met de nadruk op de geschiedenis van de Vlaamse Beweging.

Ook zal er vanaf begin 2006 op vrij regelmatige basis een internetnieuwsbrief worden opgemaakt die naar alle belangstellenden wordt verzonden. In die nieuwsbrief zullen we onder meer nieuws melden over het Bormshuis en wijzigingen aan de webstek, over actuele ontwikkelingen en publicaties op het vlak van geschiedschrijving met de nadruk op de Vlaamse Beweging, naast aankondigingen voor eigen activiteiten en die van anderen die we niet kunnen publiceren in dit tijdschrift, daar dit maar vijf maal per jaar verschijnt.

Leden van de Vrienden van het Bormshuis en andere lezers die over een e-postadres beschikken en die de rondzendberichten wensen te ontvangen, nodigen wij daarom uit een **leeg** e-postbericht te zenden naar borms@vlaanderen.org met als onderwerp "rondzendlijst a.u.b."

Als u andere belangstellenden kent die hierin geïnteresseerd zijn, kunnen zij zich uiteraard ook **zelf** aanmelden voor dit – uiteraard – gratis rondzendbericht.

HET BORMSHUIS IS OP ZOEK NAAR

- Archiefdozen en -mappen (bij voorkeur zuurvrij!)
- Alle mogelijke documentatie van en over Vlaamse, Nederlandse en Zuid-Afrikaanse nationalistische personen, organisaties en thema's, zoals boeken, brochures

DR. FERDINAND SNELLAERTPRIJS 2005 VOOR HUGO REINHARD

De Dr. Ferdinand Snellaertprijs 2005 van de Vereniging van Vlaams-Nationale Auteurs (VVNA) werd door de jury ad hoc unaniem toegekend aan Hugo Reinhard voor zijn in eigen beheer uitgegeven boek *Van de Nord no de Midi*.

De jury motiveerde haar beslissing als volgt: *"Dit boek speelt een belangrijke rol in het verruimen van de kennis over Brussel in Vlaanderen en draagt bij tot een positievere beeldvorming over onze hoofdstad. De lezer leert op deze 262 bladzijden heel wat over de historische, de naam en de oorsprong van de centrale lanen, de zijstraten en de pleinen gelegen tussen het Noord- en het Zuidstation. Met dit werk in de hand kan men zich een beeld vormen van de veranderingen waaraan Brussel de laatste twee eeuwen onderhevig was. Maar vooral draagt deze publicatie, het resultaat van jarenlange arbeid van de auteur, er toe bij Vlaanderen heel wat dichterbij te brengen bij de geschiedenis, maar vooral bij de bewoners van Brussel, ooit een Vlaamse stad, nu de hoofdstad van Vlaanderen. Met het toekennen van de Snellaertprijs heeft de jury haar waardering willen uitspreken voor de auteur op de eerste plaats, maar evenzeer voor een werk dat ook bij het brede publiek zeer in de smaak blijkt te vallen. Het beleefde op korte tijd inderdaad twee herdrukken."*

De jury was samengesteld uit dr. Yvo Peeters (voorzitter), Willy Cobbaut (secretaris), Joke Van den Brandt, lic. Lieve van Onckelen en Rik Nauwelaerts (leden). De huldiging van de laureaat zal plaats hebben op een nog nader te bepalen datum.

Hugo Reinhard werd te Elsene geboren op 12 september 1929. In 1952 richtte hij een metaalconstructiebedrijf op dat hij leidde tot 1994. In 1967 werd hij voorzitter van het Aktiekomitee Vlaams-Brabant. In 1974 werd hij actief o.a. als beheerder van de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren (tot 1984), als algemeen voorzitter van het Karel Bulsfonds (tot 1988) en als lid van de werkgroep Culturele Uitstraling van de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie (tot 1988). Hij was medestichter en beheerder van het maandblad *Ons Brussel*, van 1980 tot 1999 voorzitter (nu ere-voorzitter) van het Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel (AMVB) en o.a. beheerder van het Valeer de Donckerfonds. Tijdens zijn leven verzamelde hij een uitgebreide documentatie over Brussel, wat hem nu ten goede kwam bij de samenstelling van het werk *Van de Nord no de Midi*.

Willy Cobbaut

3de GASTON FEREMANSPRIJS voor pianist PHILIBERT MEES

De tweejaarlijkse Gaston Feremansprijs wordt door het Gaston Feremansfonds vzw en de Marnixring Gaston Feremans Mechelen (opgericht in 2003) toegekend aan verdienstelijke Vlamingen uit de sociale, culturele, politieke of wetenschappelijke wereld.

Een eerste criterium voor de prijstoekenning is dat de laureaat een aanzienlijke verdienste moet hebben bij het verspreiden van de Nederlandse taal en cultuur of voor de uitstraling van Vlaanderen op cultureel, sociaal, politiek of wetenschappelijk vlak. Een tweede criterium betreft het feit dat de laureaat volgens de organisatoren voor zijn of haar verdienste niet voldoende waardering krijgt of gekregen heeft.

Eén van de vorige laureaten was de 'De Zes', de organisatie die met veel goede én op eigen kracht ijvert voor het Vlaamse karakter van de 6 Vlaamse faciliteitengemeentes rond Brussel. Na een laureaat uit de wetenschappelijke wereld en een tweede uit de socio-politieke wereld kozen de organisatoren ditmaal voor een laureaat uit het culturele veld, de Mechelse pianist Philibert Mees.

Philibert Mees kan beschouwd worden als een van de belangrijkste musici die zich constant inzetten ten bate van de Vlaamse pianomuziek. Hiervoor ontving hij al enkele prijzen, waaronder de *Trofee Fugaprijs 1999* (vanwege de 'Unie van Belgische Componisten') en de prijs *Verdienste op cultureel gebied van de Stad Mechelen 2002*.

De Marnixring Gaston Feremans en het Gaston Feremansfonds besloten Philibert Mees de 3de Gaston Feremansprijs toe te kennen omdat hij op tomeloze wijze de Vlaamse pianomuziek gepromoot heeft, niet alleen in Vlaanderen maar ook op internationaal vlak; omdat hij deze verdienste heeft opgebouwd ondanks het feit dat (vooral in Vlaanderen) het niet evident is om Vlaamse muziek naar voren te brengen en hij de pianomuziek van Gaston Feremans in zijn repertoire heeft opgenomen en deze als eerste in plaatopnamen heeft omgezet.

De Marnixring onderscheidt zich duidelijk van andere verdienstelijke serviceclubs. De Marnixring werkt gericht en ondersteunt initiatieven die het Vlaamse sociale weefsel, de Nederlandse cultuur en de solidariteit tussen de volkeren bevorderen. De prijsuitreiking vond plaats op zaterdag 5 november 2005 in de Mechelse Stadschouwburg.

HET VERBOND

maandblad van het Nationalistisch Verbond

Jaarabonnement: 15 euro via rek.nr.: 456-9570351-67

Lisbloemstraat 31, 3500 Hasselt

gens overhandigde hij het programma daarvan aan de conservator. Tijdens de aansluitende receptie konden de aanwezigen dan kennismaken met de tentoonstelling.

Die kan nog bezocht worden tot 10 december op dinsdag- en vrijdagmiddag (14 tot 17 uur) en elke zaterdag van 10 tot 16 uur. Groepsbezoeken zijn eveneens mogelijk na afspraak. De conservator en de Bormshuismedewerkers zullen u graag verwelkomen.

VLAAMSE ZIELENDIENST 2005

Op zaterdag 5 november 2005 vond in de Sint-Walburgiskerk aan de Antwerpse Volkstraat in samenwerking met een aantal Vlaams-nationale organisaties de jaarlijkse Vlaamse Zielendienst plaats. Elke Heylen en Hans Bogaert traden op als lector terwijl het Scheldekoor de dienst opluisterde. Pater Aernouts hield de homilie, waarbij hij dit keer onder meer vertrok van de acht zaligheden uit het Evangelie om de aanwezigen moed in te spreken in hun strijd voor een vrijer en tegelijk menselijker – schoonmenselijkheid was de term die hij gebruikte – Vlaanderen. Tegelijkertijd hield hij een pleidooi voor sociale rechtvaardigheid en bij het begin van zijn homilie had hij verwezen naar een rede van de huidige paus, toen nog kardinaal Ratzinger, die in 2001 een pleidooi hield voor verzoening. Maar in Vlaanderen is die verzoening, die amnestie, er nooit gekomen, een trieste vaststelling die ons toch niet moedeloos mag maken, aldus nog pater Aernouts.

Na de dienst ontmoetten de aanwezigen elkaar in de zaal van de kerk; die eens te meer te klein bleek. Meer dan dertig bezoekers maakten van de gelegenheid gebruik aan de overkant het Bormshuis te bezoeken, om er al dan niet hernieuwd, kennis te maken met het Bormsmuseum. Ook de tentoonstelling, de bibliotheek en het antiquariaat mochten op heel wat belangstelling rekenen. Het werd voor een aantal nieuwe bezoekers een echte verrassing want meer dan eens klonk het: "we wisten niet dat hier zoveel te bekijken viel". Misschien vormt dit een aansporing voor onze lezers om ook eens kennis te maken met het Bormshuis of hun kennis te hernieuwen. Want zowel het museum als de bibliotheek zijn tijdens de openingsuren toegankelijk, alsook de lopende tentoonstelling.

VOLGENDE TENTOONSTELLING:

VLIEGT DE BLAUWVOET STORM OP ZEE! RODENBACH EN DE VLAAMS-NATIONALE JEUGD- EN STUDENTENBEWEGING

Op **14 januari 2006 opent te 14 u.** in de Toonzaal Jan van Hoogten van het Bormshuis de volgende – reeds dertigste – tentoonstelling. Aanleiding voor de keuze van het thema **De Vlaams-nationale jeugd- en studentenbeweging** is de 150ste verjaardag van de geboorte van Albrecht Rodenbach, grondlegger van de Blauwvoeterie.

De opening bestaat naar goede gewoonte uit een gelegenheidsrede en een receptie. Die gelegenheidsrede wordt gehouden door oud-ADJV'er en ondervoorzitter van het Davidsfonds Mortsel, **Rik Nauwelaerts**.

Al onze lezers zijn hierbij hartelijk uitgenodigd.

NIEUWS UIT HET BORMSHUIS

	Telefoon	Fax	E-postadres
Bormshuis	03 238 33 99	03 238 33 99	borms@vlaanderen.org
Bob Hulstaert (Voorzitter)	03 645 46 67		bob.hulstaert@stad.antwerpen.be
Luk Dieudonné (Ondervoorzitter + verantw. ledenadministratie)	03 216 15 25	03 238 33 99	luk.dieudonne@telenet.be
Lieve van Onckelen (Conservator + secretaris)	03 238 27 49	03 238 27 49	lievevanon@pi.be
Gaby Rosci (Penningmeester)	03 239 73 44		gaby.rosoci@skynet.be

LEIDEN IN MOEILIJKE TIJDEN: DE KEUZE VAN DE CLERCQ EN ELIAS

Op 17 september startte het Bormshuis het werkjaar met de opening van de nieuwe tentoonstelling. In zijn inleiding lichtte ondervoorzitter Luk Dieudonné de keuze van het onderwerp *'Leiden in moeilijke tijden: de keuze van De Clercq en Elias'* toe. Hij stelde onder meer dat het Bormshuis, als archief- en documentatiecentrum, het materiële erfgoed van de Vlaamse Beweging niet bewaart vanuit een afstandelijke houding, immers het Bormshuis is zelf geëngageerd in die Vlaamse Beweging. *"Het is niet onze optie om aan de hand van het verzamelde materiaal een oordeel uit te spreken over het verleden van de Vlaamse Beweging. Tegelijk mag het evenwel ook niet onze intentie zijn om bepaalde zaken uit dat verleden weg te moffelen."* Hij onderstreepte dat het gemakkelijk is achteraf te oordelen. Zowel De Clercq als Elias maakte een keuze die kaderde in het *"leiden in moeilijke tijden"* en hoe men ook over die keuze oordeelt, het feit dat zij dit deden om de onafhankelijkheid van Vlaanderen dichterbij te brengen mag niet uit het oog verloren worden.

Over het leven en de inderdaad moeilijke keuzes van beide VNV-leiders gaf gelegenheidsredenaar Pieter Jan Verstraete vervolgens een interessante inleiding, waarna hij de tentoonstelling voor geopend verklaarde. Die kan nog bezocht worden tot 10 december, op dinsdag- en vrijdag (14-17 u.) of op zaterdag (10-16 u.).

Vervolgens werd aangekondigd dat het Bormshuis een nieuwe voorzitter heeft, Bob Hulstaert, die even kort het woord nam. Hij onderstreepte zijn jarenlange verbondenheid met en respect voor de figuur van dr. August Borms, een verbondenheid die tientallen jaren teruggaat en die hem motiveerde om deze nieuwe functie aan te nemen. Met enige fierheid vermeldde hij dat hij de allereerste herdenking voor dr. Borms bijwoonde in het begin van de jaren 1950 in Antwerpen; vervol-

ALBRECHT RODENBACH

Nu de oogst aan nieuwe boeken die onze lezers kunnen interesseren groot is, wordt soms de bespreking van een – belangrijk maar omvangrijk – werk steeds maar uitgesteld. Jammer maar onvermijdelijk.

Zo komt het dat eerst nu de indrukwekkende Rodenbachbiografie van Romain Vanlandschoot kan besproken worden. Indrukwekkend is niet overdreven: 758 bladzijden, waarvan 60 bladzijden bronnen en 1.200 voetnoten. Het resultaat van een al jaren durend onderzoek naar de studentenleider en dichter. En dit door een historicus die al jaren met onderzoek naar figuren uit de Vlaams-nationale beweging bezig is, en onder meer auteur is van een monumentale Verschaevebiografie *Kapelaan Verschaeve*, verschenen in 1998.

Mijn verwachtingen lagen hoog maar, rekening houdend met een paar grondige besprekingen in 'beviende bladen', meer bepaald die van Edwin Truyens in *Kort Manifest* van oktober 2003, besloot ik eerst de eigenlijke biografie te lezen vanaf blz. 68, om pas daarna de bladzijden 13 tot 67 aan te vatten. Die biografie is een model: allesomvattend, gesteund op een uitgebreid bronnenonderzoek, passend-kritisch maar met respect voor het onderwerp.

Ik hoef voor ons lezerspubliek Rodenbachs levensloop niet te vermelden en beperk me tot de vaststelling dat we beter dan voorheen ingelicht worden over Rodenbachs laatste twee levensjaren, waarin hij zijn oude vriendenkring stilaan inruilde voor een andere, waarbij zijn boezemvriend Pol de Mont (letterkundige, liberaal flamingant, later gematigd activist) vervangen werd door een graaf Tietzkiewicz, een jonge Franssprekende Poolse graaf, die blijkbaar de champagne rijkelijk liet vloeien. Tot die nieuwe vriendenkring behoorden zowaar ook Emile Verhaeren, Albert Giraud en de Franstalige Antwerpse heldentenor Ernest van Dyck.

Of Rodenbach daardoor definitief wegdreef van zijn radicaal-Vlaamse bezieling kan niet zo maar met een ja of een neen beantwoord worden. In zijn laatste levensjaar werd hij zieker en zieker, was ook niet meer zo productief, maar bleef bij zijn West-Vlaamse achterban (met Hugo Verriest als begaafdste spreekbuis) als de *"wonderknape"* gelden.

Een kort, ál te kort leven dus, met een enorme begaafdheid en scheppende kracht; maar toch enigszins zwalpend, en over wiens zo literaire als 'politieke' toe-

komst men niet al te zeker kan zijn; dan toch een hyperbegaafde, sterk emotionele persoonlijkheid, waarvan men verwachten mag, dat hij later een belangrijke rol zou hebben gespeeld in de radicale Vlaamse Beweging. Deze indruk houd ik uit de biografie over!

En dan de 'duiding'. Hier begint het probleem. We zijn het stilaan gewoon geworden, dat (vooral jongere) historici uit de 'Lode Wilsschool' het zich eigen hebben gemaakt, personen en feiten uit het nationalisme, te hermodelleren. Kort gezegd komt het hierop neer: al wat de Vlaamse Beweging in de laatnegentiende-eeuwse en twintigste-eeuwse periode realiseerde, komt in het kamp van de katholieken. Nationalisten of al wie verder durfde denken dan de christen-democraten, waren of bekrompen, of verkocht aan buitenlandse (Duitse, Nederlandse) imperialisten. Een nationalist, zeker als het een Grootnederlandsvoelende is, moet mits uiterste zin voor kritiek worden benaderd, de idealistische inbreng moet worden betwijfeld, het intellectueel peil gekleineerd... en dit geldt hier zeker voor Albrecht Rodenbach.

Ik weet het, de dichter werd niet eens 24 jaar, zijn talenten waren niet volledig tot ontwikkeling gekomen, veel van zijn dichtwerk is onrijp, het is onduidelijk in welke principiële richting hij zou evolueren: de katholieke waarin hij was opgegroeid (familie, college, katholieke universiteit, bevriende priesters) dan wel de liberale (waarheen hij vanaf 1879 bleek te evolueren)...

Het is dus in alle betekenissen een onvoltooid leven, én een amper gestart letterkundig werk: tot aan Rodenbachs dood werden alleen uitgegeven de *Eerste gedichten* (in 1878) en een paar *Toneelspelen voor Vlaamsche gilden* (1879); het nog steeds bekende toneelstuk *Gudrun* waaraan hij lang en verbeten werkte, verscheen eerst in 1882.

Wat nu in de inleiding stoort is de quasi-verbetenheid waarmee Vanlandschoot telkens weer 'bewijst' dat de invloed van Rodenbach op de Vlaamse Beweging overschat werd – en eventueel nog wordt. Dat de rechtstreekse aandacht voor de dichter, een eeuw na zijn overlijden zou verminderd zijn, spreekt vanzelf. Eén voorbeeld maar: wie leest nog Hendrik Conscience's *Leeuw van Vlaanderen* of zijn andere destijds razend populaire boeken? Maar goed, Rodenbach moet en zal nu eenmaal als achterhaald worden voorgesteld en – erger nog! – als iemand die niet zomaar als vaandeldrager van het Vlaamse radicalisme, laat staan van Groot-Nederlandse gezindheid mag beschouwd worden. Citaten zijn legio, ik citeer er een paar: "Sinds 1925 had de nationalistische visie Rodenbach naar zich toe gehaald en deze vernauwende en tijdsgebonden toe-eigening heeft R. schade toegebracht". (blz. 20) "De meeste nationalisten in het interbellum zagen R. door de bril van Verschaeve." (blz. 21) "Uit de spanning tussen de 'Vlaamse' Rodenbach-

DIETSLAND - EUROPA

Proefabonnement 3 nummers: 2,50 €
Rek.nr. 000-0166488-36 t.n.v. Were Di, 2100 Deurne
Inlichtingen: 03 324 41 95

(ruiladvertentie)

ONS FAMILIELEVEN

Hebben ons verlaten:

- mevrouw **Lydia Cornelissen** (Hoogstraten 20 maart 1923 – Brasschaat 16 mei 2005), weduwe van Felix Huybrechts en moeder van volksvertegenwoordiger Pieter Huybrechts, lid van IJzerwake en de Vrienden van het Bormshuis. (LD)

- de heer **Victor Geerinckx** (Lier 31 juli 1911 – Antwerpen 12 oktober 2005), lid van Broederband Antwerpen en van de Vrienden van het Bormshuis. (LD)

- mevrouw **Line Lambert** (14 oktober 1907 – 23 mei 2005) overleden op de gezegende leeftijd van 97 jaar! Line was ons allen bekend als een volksbewuste schrijfster en als weduwe van dichter-uitgever Jozef L. de Belder. Zij was lid van Broederband Gent en de Vrienden van het Bormshuis, en leverde geregeld bijdragen voor ons tijdschrift. Onlangs verscheen nog het boek *Vrouwen in de Vlaamse Beweging* waarin auteur Frans van Campenhout het uitgebreid inging op haar inzet voor de Vlaamse gedachte. Vlaanderen verliest met Line Lambert een voorname dame die oog had voor het behoud van onze cultuur en eigenheid. (LD)

- de heer **Rik Lauwers** (overleden op 14 mei 2005) uit Borsbeek. Rik was eerst bij de Vlaamse Wacht te Gent, daarna Oostfronter in de divisie Langemarck en was lid van de Vrienden van het Bormshuis. Jammer genoeg mocht hij vanwege de familie niet begraven worden onder de leeuwenvlag... (LD)

- de heer **Emiel Van den Broeck** (Aalst 1 augustus 1914 – Laken 7 november 2005). Emiel, die reeds zeer lang lid was van de Vrienden van het Bormshuis, hebben wij de laatste jaren beter leren kennen toen we enkele malen bij hem materiaalschenken mochten ophalen. De herinnering aan de aangename gesprekken, zowel met hem als met zijn kordate echtgenote Paula Van de Velde zullen we warm koesteren. (LD)

- mevrouw **Laura van Nevel** (Lotenhulle 11 juni 1918 – Merelbeke 21 augustus 2005), echtgenote van wijlen Juliaan Frederik Vandersteen en lid van Broederband Oost-Vlaanderen. Reeds als jong meisje stond Laura in de Vlaamse Beweging. Haar echtgenoot, ook een overtuigde Vlaams-nationalist werd zwaar getroffen door de anti-Vlaamse repressie, waarna Laura bijna drie jaar, in zeer moeilijke omstandigheden alleen zorgde voor haar kinderen. Na zijn vrijlating werd Juliaan onmiddellijk opnieuw actief, stond jarenlang in de Volksunie en werd later een van de eerste bestuursleden van het Vlaams Blok. Steeds steunde Laura hem. Ook toen zij reeds door ouderdom en ziekte niet meer aanwezig kon zijn, bleef zij de Vlaamse strijd met belangstelling volgen. Laura was een sterke vrouw en een voorbeeld voor velen. (WA)

De redactie biedt de getroffen families en vrienden haar oprechte deelneming aan bij het zware verlies.

GEDICHT

IN MEMORIAM: JULES TANGHE

Magische woorden sierden uw blazen:
rechtschapenheid en stage dienstbaarheid,
twee deugden die het thans nog zelden doen
in dit vergankelijk oord vol ijdelheid.

Gij vindt een oplossing voor elk probleem,
men prees uw wijsheid en uw vast geloof.
Het dierbaar Vlaanderen was uw trotse heem,
voor zijn belangen bleef u nimmer doof.

Volharding was een ander toverwoord,
gij wou slechts rusten na volbrachte taak.
Thans heeft de Heer uw laatste wens verhoord,
blijf immer voor uw Volk een veilige baak.

Prosper Cappelle

*Uit het boek "Geen verklikking" van Annie Tanghe,
bedoeld als herinnering aan haar vader.*

WICHMAN

In ons vorige nummer hadden we het over de merkwaardige Nederlandse patriot Erich Wichman. Ondertussen kwamen we in het bezit van een herdruk uit 1999 van diens antimelkbrochure *Het witte gevaar*(*). In het begeleidende nawoord van Atte Jongstra lezen we dat de door ons vermelde actie tegen de Belgische annexionisten in 1928 te Hansweert een initiatief was van het Dietsch Studenten Verbond waarbij Wichman en De Bezem zich aansloten.

Luk Dieudonné

* Amsterdamse spotschriften nr. 6 ISBN 90 6187 706 7

beweging en de door velen als 'Belgisch' beschouwd kerkelijke initiatieven kwam een naargeestige gewetensstrijd voort." en "Lode Wils maakte de weg vrij voor een genuanceerde interpretatie: de figuur van de wonderknaap wordt bevrijd uit het anti-Belgisch politiek-ideologische harnas." (blz. 30).

Ik kan zo nog een tijdje doorgaan, maar wat voorafgaat moge volstaan. Ik begrijp Vanlandschoot, een zeer belezen en ervaren man, niet. Moest hij, op zijn leeftijd (° 1933), op zulke miserabele manier omgaan met een der grootste, meest geprezen figuren uit de Vlaamse Beweging?

Ik weet het: van een gecontesteerde of, meer nog, van een voortijdig verdwenen persoonlijkheid een objectieve levensbeschrijving geven, is een hachelijke zaak. Met alle respect voor de enorme materiaalverzameling van Vanlandschoot: deze inleiding had hij – zéker hij – beter niet geschreven.

Men leze deze biografie dus, men plaatse de nodige vraag- en uitroepetekens bij het voorwoord.

En nog even dit: het boek is uitgegeven bij de prestigieuze firma Lannoo. Het is een verzorgde, mooi geïllustreerde uitgave. Alle lof daarvoor! Maar een drukproeven-nalezor had men blijkbaar niet bij de hand. De taal- en zetfouten zijn wat ál te talrijk en dat is onbegrijpelijk...

Roeland Raes

VANLANDSCHOOT, Romain, *Albrecht Rodenbach. Biografie*, Uitg. Lannoo, Tielt, 2002, 758 pp., ill., ISBN 90-20940-716. Te bestellen via de boekhandel.

GEEN VERKLIKKING

Na de dood van haar vader, Jules Tanghe, voelde zijn dochter Annie de behoefte om zijn verhaal uit de repressietijd op papier te zetten. Terecht stelt Pieter Jan Verstraete in zijn inleiding dat zij hiermee een hiaat vult in de geschiedschrijving over die periode. Over de repressie op het platteland en in kleinere steden was inderdaad nog niet veel gepubliceerd en dit getuigenis illustreert bovendien eens te meer hoe willekeurig in die jaren tewerk werd gegaan. Want de enige feiten die Jules Tanghe uit Kortemark konden aangewreven worden waren zijn lidmaatschap van het VNV en enkele colportages met *Volk en Staat*, en dat vóór de oorlog. Tijdens de oorlog hield hij zich ver van alle politiek maar toch werd hij in 1944 door een buurman aangegeven en zat hij wekenlang vast.

De schrijfster, die op het ogenblik van de feiten nog heel jong was, schreef haar boek op basis van getuigenissen – vooral de verhalen van haar moeder – en een studie van het strafdossier van haar vader. En daardoor valt het boek, waarmee de schrijfster eerherstel wil brengen aan alle onschuldige repressieslachtoffers, in twee delen uiteen.

In het eerste deel geeft de auteur weer hoe zij de oorlog en de bevrijding heeft ervaren. Zij vertelt hoe de aanhouding van haar vader op 8 september 1944 verliep. Mannen van de Witte Brigade kwamen langs en deden of ze thuis waren, maar omdat vader Jules onlangs geopereerd was, beslisten ze eerst dat hij niet

mee moest. En dan volgt een verhaal dat sommige lezers allicht bekend in de oren zal klinken: *“Toen ze (= de mannen van de Witte Brigade, LVO) weer buiten kwamen, begon boer D. hardop te roepen dat vader zeker mee moest, want dat hij de helft van de wijk had doen ophalen. Maar er was niemand uit de buurt in Duitsland gevangengezet. Vader had een vete met boer D. omtrent mijn broer en zijn kinderen. De witte brigade belde weer aan en zei dat vader best zou meegaan om de menigte tot bedaren te brengen, maar dat hij zeker vrij zou zijn in de eerste 24 uur.”*

Eerst wist de familie niet waar vader was, maar later kwamen ze toch te weten dat hij te Diksmuide vastgehouden werd. Maar dat was pas drie weken later en toen moeder Tanghe haar man eindelijk kon bezoeken was hij zo erg vermagerd dat ze hem nauwelijks herkende. De schrijfster vertelt ook over de ervaringen van andere repressieslachtoffers. Haar verhaal is indringend in zijn eenvoud.

Later verbleef vader Tanghe te Oostduinkerke en daar maakte hij vele herinneringen in hout, onder meer een klapvogel voor zijn dochter, een vogel die als je er mee rondreed met zijn vleugels klapte en veel lawaai maakte. In Oostduinkerke werden de gevangenen redelijk goed behandeld vooral omdat enkele artsen onder de gedetineerden de dochter van de directeur genezen hadden.

Eind februari 1945 werd Jules Tanghe vrijgelaten, volgens zijn dochter *“niet omdat zijn vader overleden was maar omdat er geen echte klachten tegenover hem waren”*. Bij de Duitse capitulatie in mei verwachtte de familie zich aan het ergste maar bij hen is toen niets gebeurd, wel een week later: toen werd vader Tanghe opnieuw aangehouden; hij kwam in het interneringskamp van Sint-Kruis bij Brugge terecht maar, gelukkig voor hem, werd hij vrij snel weer vrijgelaten. In 1946 vroeg hij zelf om gevonnist te worden en daarop volgde de vrijspraak. Wel was hij voor 20 jaar zijn burgerrechten kwijt, maar die kreeg hij later terug.

Vervolgens heeft de schrijfster het over het klachtendossier. Dat hadden haar ouders in 1948 mogen uitschrijven maar op het einde van zijn leven heeft Jules Tanghe alle papieren weggegooid. En het was voor de dochter nog een hele lijdensweg om terug toegang te krijgen tot het dossier. Want blijktbaar is de belangstelling van een dochter voor het lot van haar vader niet voldoende om dergelijke dossiers te mogen inkijken. Zo blijkt uit een brief die mevrouw Tanghe nog in 2002 kreeg van de auditeur-generaal van het militaire gerechtshof. Door tussenkomst van een historicus, wiens naam niet vernoemd wordt, heeft ze later dan toch toegang tot het dossier gekregen; ze heeft het dan grotendeels uitgeschreven maar toen ze twee jaar later terugging moest ze wel vaststellen dat er twee stukken verdwenen waren, ondermeer het document waarop stond: *“Geen verklikking”*. Ondertussen was het Krijgshof afgeschaffd en had ze opnieuw toelating moeten

STORM

tijdschrift van het Vlaams Nationaal Jeugdverbond

Jaarabonnement: 15 € binnenland – 25 € buitenland

Rek.nr. 645-1132220-71

(ruiladvertentie)

vragen aan de Commissie van Procureurs-generaal. Terecht schrijft ze: *“Het is heel moeilijk te begrijpen dat er nu zestig jaar na de feiten nog dergelijke zaken gebeuren. Zo kan men nog eens vaststellen hoe ‘onverwerkt’ dit verleden wel is”*. Dan volgen een aantal stukken uit het dossier van Jules Tanghe; die geven een goed beeld van hoe het gerecht toen te werk ging. Ze maken eveneens duidelijk hoe licht het bezwarend materiaal tegen Jules Tanghe was.

In haar nawoord schetst de schrijfster wat bij vele familieleden, vooral kinderen van repressieslachtoffers leeft: *“schrijf toch goed op dat onze familie niet Duitsgezind was, maar Vlaamsgezind”*. Wat die Vlaamsgezindheid voor haar vader inhield en hoe haar moeder daarop reageerde, ook dat heeft ze eveneens vermeld: *“Vader ging voor de oorlog elke maand een avond zitten in het Vlaams huis om mensen te helpen, met brieven vertalen, belastingbrieven invullen, enz. Moeder had hem daar altijd voor gewaarschuwd: ‘Je zult daar nooit dank voor krijgen’. Maar vader antwoordde haar: ‘Ik doe dit voor mijn volk.’”* En zij voegt eraan toe: *“Datzelfde volk heeft hem na de oorlog heerlijk afgetuigd.”* Het is het verhaal van vele honderden die ook in moeilijke tijden voor hun volk kozen. Dit boek vormt inderdaad een waardevolle aanvulling voor de geschiedschrijving van de repressie. Warm aanbevolen!

Lieve van Onckelen

TANGHE, Annie, *Geen verklikking*, Uitg. Groeninghe, Kortrijk, 2004, 128 pp., ill., prijs: 12,50 €, ISBN 90-77723-08-0. Te bestellen bij de auteur: Heulestraat 10/11, 8560 Gullegem (Tel.: 056 41 78 38 – annie.tanghe@skynet.be).

VNJ-KALENDER 2006

Men ziet niet zo veel kalenders meer met een Vlaams-bewuste uitstraling. Het is dan ook met het grootste genoegen dat we u de wandkalender 2006 van het Vlaams Nationaal Jeugdverbond mogen aanbevelen. Voor elke maand één of meer prachtige foto's uit het rijke jeugdbewegingsleven, met op de keerzijde voor jongeren zeer bevattelijke informatie over Vlaamse feestdagen en tradities. En dit alles in en frisse, eigentijdse vormgeving.

Luk Dieudonné

VNJ-Kalender 2006, te koop aan 5 € (zonder verzendingskosten) in het VNJ-Verbondshuis, Zillebekelaan 19, 2600 Berchem (Tel.: 03 218 56 58 – E-post: info@vnj.org)

BERKENKRUIS

maandblad van het St. Maartensfonds

Voor inlichtingen: Postbus 434, 2000 Antwerpen 1

(ruiladvertentie)